

Kontrollutvalgets rolle og oppgaver - Orientering

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Osen kommune

Møtedato

31.10.2023

Saknr

25/23

Saksbehandler Liv Tronstad

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/358 - 4

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar saken til orientering.

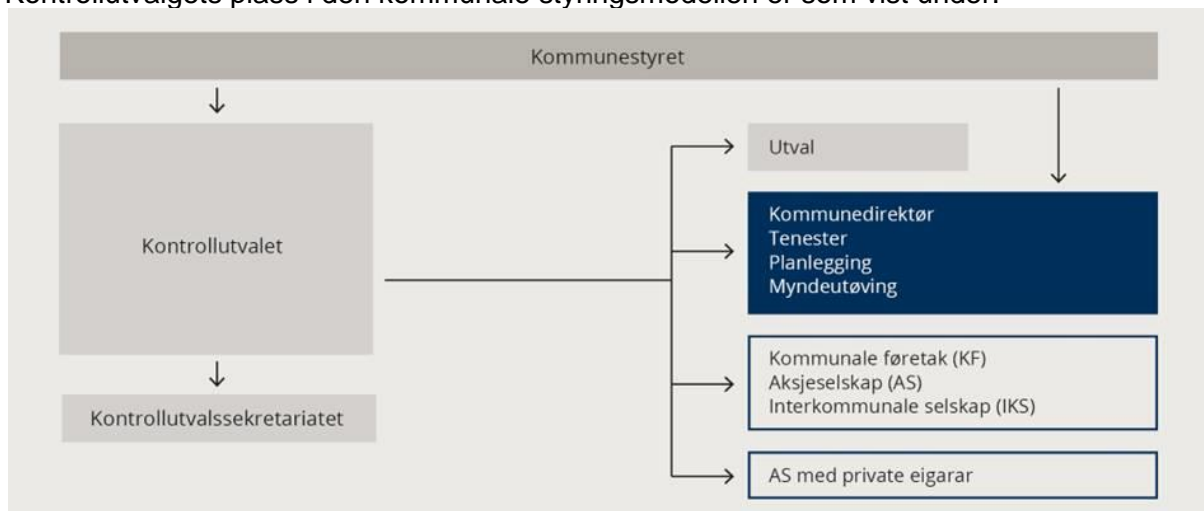
Saksopplysninger

Kommunelovens (kompl.) § 22-1 fastslår at kommunestyret har (det øverste) ansvaret for å kontrollere kommunens virksomhet.

Iht. kommuneloven § 23-1 skal kommunestyret velge et kontrollutvalg som skal utøve kontrollen på sine vegne (se kommunestyrets møte 16/10-2023 sak 101/23).

Kontrollutvalgets rolle og oppgaver

Kontrollutvalgets plass i den kommunale styringsmodellen er som vist under:

Kilde: Kontrollutvalgsboka (3. utgave)

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/kontrollutvalgsboka/id2893214/>

Kontrollutvalget er direkte underlagt kommunestyret og rapporterer direkte til kommunestyret om resultatet av sitt arbeid.

- Kontrollutvalget vurderer fortløpende hvilken informasjon og saker som er aktuelle å oversende til kommunestyret. Kontrollutvalget har praksis om at forhold som avdekkes, løses på lavest mulig nivå, og bare unntaksvis resulterer i egne rapporter til kommunestyret.
- Kontrollutvalget rapporterer til kommunestyret når det er viktig at dette blir holdt orientert og gitt mulighet til å drøfte eventuelle tiltak.
- Kontrollutvalgets årsmelding er en oppsummering av arbeid i løpet av året, og er viktig informasjon om det arbeidet kontrollutvalget utøver på kommunestyrets vegne

Kontrollutvalget er ikke et klageorgan, behandler normalt ikke enkeltsaker og har primært systemvurderinger som sitt mandat og arbeidsfelt.

Kontrollutvalget kan ikke og skal ikke overprøve lovlige fattede politiske eller administrative vedtak/beslutninger.

Kontrollutvalget skal iht. kommuneloven (§ 23-3) påse at:

1. kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte
2. det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak
3. det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i
4. det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)
5. vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp.

Kontrollutvalget skal bidra til læring og forbedring.

Kommunens regnskaper

Kommunens revisor er Revisjon Midt-Norge SA, og oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er p.t. Knut Tanem. Revisor legger årlig frem:

- Uavhengighetserklæring
- Revisjonsstrategi
- Risiko- og vesentlighetsvurdering for etterlevelseskontroll

Videre avgir revisor beretning etter revisjon av:

- Osen kommune (kommunekassen)
- Revisors beretning etter etterlevelseskontroll

Revisor skal også skrive nummerte brev til kontrollutvalget når det er forhold som skal påpekes jf. koml. § 24-7. Kontrollutvalget plikter å påse at disse blir fulgt opp.

Revisor har møterett i kontrollutvalget, og kan kreve å få protokollert sitt synspunkt så fremt dette gjelder revisors oppdrag.

På bakgrunn av kommunens årsregnskap, årsmelding og revisors beretning (ev. også nummererte brev) skal kontrollutvalget gi en uttalelse til kommunestyret, med kopi til formannskapet.

Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Kommunens revisor er også her Revisjon Midt-Norge SA, men oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor velges for hvert enkelt forvaltningsrevisjonsprosjekt eller eierskapskontroll.

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner og en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføre. Planene skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper og kommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll.

Planene skal vedtas av kommunestyret selv. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planene.

Innsynsrett og taushetsplikt

For å løse sine oppgaver kan kontrollutvalget kreve at kommunen legger fram enhver opplysning, redegjørelse eller dokument som utvalget finner nødvendig for å utføre sine oppgaver.

I praksis er det sekretariatet som utøver innsynsretten på vegne av kontrollutvalget som ledd i sin saksforberedelse.

Kontrollutvalget kan også gjennomføre undersøkelser, høringer eller lignende så fremt det defineres som kontrollarbeid og kontrollutvalget mener det er hensiktsmessig.

Taushetsplikt er ikke til hinder for å gjennomføre kontrollutvalgets kontrolltiltak.

Forholdet til kommunestyret, ordfører og kommunedirektør

Kontrollutvalget er pliktig til å ta de oppdrag kommunestyret gir.

Kontrollutvalget utarbeider årlig forslag til budsjett for kontroll og revisjon. Dette skal følge innstillingen til årsbudsjett til kommunestyret, og kommunedirektøren har ikke rett til å uttale seg om dette (kontrollen er i hovedsak rettet mot kommunedirektøren).

Kontrollutvalgets leder har møte- og talerett i kommunestyret når utvalgets saker skal behandles. Utvalgets leder kan la ett av de andre medlemmene i utvalget utøve denne retten på sine vegne. Det er fint om kontrollutvalget benytter seg av denne retten slik at kommunestyret blir engasjert i kontrollarbeid. (Kontrollutvalgets taletid i kommunestyret skal ikke gå på bekostning av representantens eller partiets taletid når det er saker oversendt fra kontrollutvalget)

Ordfører har møte og talerett i kontrollutvalget.

Kommunedirektøren møter etter innkalling. (Så fremt det ikke er påkrevd at det er kommunedirektøren selv som skal møte, kan kommunedirektøren ta med, eller be en med spesiell kompetanse på området møte)

Kontrollutvalgets saker

Kontrollutvalget vedtar årlig en årsplan med møteplan for sitt arbeid.

Sakene til kontrollutvalget kan deles inn i tre:

- Lovpålagte saker
- Planlagte saker
- Uplanlagte saker

Kontrollutvalget kan ta opp ethvert forhold i kommunen som kan defineres som kontroll.

Kontrollutvalget får sine saker fra kommunestyret, revisor, tas opp på eget initiativ eller etter henvendelser fra publikum. Saker kommer også som resultat av lovendringer, medieoppslag, forhold som skjer i samfunnet og lignende.

Kontrollutvalget kan også gjennomføre besøk ved kommunal avdeling eller i et foretak/selskap der kommunen er eier/medeier for å gjøre seg bedre kjent med kommunen/foretaket/selskapet.

Møte i kontrollutvalget

Kontrollutvalget fatter sine vedtak i møte.

Kontrollutvalgets møter er åpne. Møtet skal lukkes når det er saker som er unntatt offentlighet, jf. koml. § 11-5.

I spesielle tilfeller kan leder bestemme at møtet skal gjennomføres som fjernmøte, så fremt kommunestyret har åpnet opp for dette.

Kontrollutvalgets medlemmer har møteplikt og i dette ligger det også noen rettigheter og plikter:

- Krav på fri fra jobb
- Rett til godtgjørelse og tapt arbeidsfortjeneste
- Gyldig forfall - skal meldes så raskt som mulig slik at vara kan innkalles
- Habilitet – inhabilitet skal meldes så raskt som mulig slik at vara kan kalles inn

Møtet er ikke ferdig før protokollen er gjennomgått.

Sekretariatet

Sekretariatet er kontrollutvalgets operative ledd og er bindeleddet mellom:

- kontrollutvalget - revisjonen
- kontrollutvalget - administrasjonen

Sekretariatet har bl.a. ansvaret for:

- Praktiske oppgaver ifm. møteavvikling
- Saksforberedelse og saksutredning
- Følge opp kontrollutvalgets vedtak
- Følge opp kommunestyrets vedtak når det gjelder rapporter fra kontrollutvalget
- Økonomi- og budsjettarbeid for kontrollutvalget
- Arkiv
- Bistå i å følge opp at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning
- Bistå kontrollutvalget i bestillerrollen overfor revisjonen
- Holde seg oppdatert på hva som foregår i kommunen

Rammer for kontrollutvalgets arbeid finnes her:

- KommuneLOVEN, forvaltningsLOVEN og offentlegLOVA
- KommuneLOVEN 7 del, kapittel 22-26:
- Forskrift om kontrollutvalg og revisjon
- Veileder til forskrift om kontrollutvalg og revisjon
- Tolkninger gitt av Kommunal- og Distriktsdepartementet
- Kontrollutvalgsboka, utgitt av Kommunal- og Distriktsdepartementet
- Reglement for kontrollutvalget i kommunen
- Møtet er satt, utgitt av KS
- Veiledere utgitt av Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT)
- Veiledere utgitt av NKRF – kontroll og revisjon i kommunene (NKRF)
- Kontrollutvalgets egen årsplan

I tillegg kommer også lover, forskrifter, veiledere osv. tilknyttet de ulike sakene kontrollutvalget til enhver tid har til behandling.

Vurdering

Denne saken er en kort innføring i kontrollutvalgets rolle og oppgaver. Sekretær vil i tillegg til denne gå gjennom enkelte forhold som en del av opplæringen i rollen som kontrollutvalg.

Det legges opp til en nærmere gjennomgang av revisjonen sine oppgaver i egen sak.

Det er lag opp til at kontrollutvalget kan ta denne saken til orientering.

